

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 71. ISTUNGJÄRK 10.–11. OKTOOBER 2007

Regioonide Komitee arvamused teemal „Energiapakett”

(2007/C 305/01)

REGIOONIDE KOMITEE

- juhib tähelepanu sellele, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused annavad Euroopa algatuste õnnestumiseks otsustava panuse. Euroopa õigust rakendatakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil; kohapealsete juhtide ja kodanike ülesanne on oma käitumisega mõjutada energiatarbimist tööpoolest säästvuse suunas;
- leiab, et energiapoliitika ja kliimamuutuste poliitika on omavahel tihedalt seotud ja peavad olema kooskõlas, kuna 80 % Euroopa CO₂ heitmetest pärinevad energiatootmisest. Samuti on oluline, et kavandatavate kliimapoliitiliste meetmetega arvestatakse energia valdkonnas ja vastupidi. Keskkonnakaitsele ja tõhususele suunatud energiapoliitika on samaaegselt alati ka kliimapoliitika;
- toetab komisjoni jõupingutusi, et kõrvaldada kiiresti haldustakistused, ebaõiglased tingimused võrkudele juurdepääsul (nt taastuvenergia pakkujate diskrimineerimine) ning keerulised menetlused;
- kutsub komisjoni üles võtma kohaseid meetmeid turukonsentratsiooni takistamiseks ja turul osalejate mitmekesisuse edendamiseks;
- toetab eesmärki saavutada energiatõhususe suurendamise abil ELis 2020. aastaks 20 % energiasääst. Seejuures oleks komitee arvates soovitatav, et see eesmärk oleks siduv;
- rõhutab, et energiatõhusus peaks olema Euroopa energiapoliitika peamine märksõna ja see tuleks kõigis aruteludes seada esikohale;
- kahtleb kahtleb, kas CO₂ sidumise ja ladustamise tehnoloogiaid võib käsitada lahendusena pikas perspektiivis, kuna need vähendavad märkimisväärselt elektrienergia võimsust ja ei ole praegusest perspektiivist ka majanduslikult kuigi tõhusad. Globaalses kontekstis võib CO₂ sidumise ja ladustamise strateegia siiski pakkuda üleminekulahendust.

Viitedokumendid

Komisjoni teatis Euroopa Ülemkogule ja Euroopa Parlamendile „Euroopa energiapoliitika”

KOM(2007) 1 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Gaasi ja elektri siseturu väljavaated”

KOM(2006) 841 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Säästev elektritootmine fossiilkütustest: nullilähedased söe põletamise heitkogused pärast 2020. aastat”

KOM(2006) 843 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Biokütuste arendamise aruanne. Aruanne biokütuste ja muude taastuvkütuste kasutamisel Euroopa Liidu liikmesriikides tehtud edusammude kohta”

KOM(2006) 845 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Võrkude ühendamise prioriteetplaani”

KOM(2006) 846 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa energiatehnoloogiate strateegilise plaani suunas”

KOM(2006) 847 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Taastuvenergia tegevuskava. Taastuvenergia 21. sajandil: jätkusuutlikuma tuleviku rajamine”

KOM(2006) 848 lõplik

Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Rohelise raamatu järelmeetmed. Taastuvatest energiaallikatest elektri tootmisel saavutatud edu aruanne”

KOM(2006) 849 lõplik

Raportöör: Bernd VÖGERLE, Gerasdorf bei Wieni linnapea (AT/PES)

Poliitilised soovitusused

REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatus

1. rõhutab energia kui kaasaegse elu olulise tugisamba tähtsust. Varustuse katkestused ja häired toovad seetõttu kaasa tõsiseid tagajärgi ja põhjustavad suurt majanduslikku kahju. Seega on Euroopa ühine energiapoliitika ja selle eesmärgid varustuskindlus, säästvus ja konkurentsivõime olulised ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks. Kõnealuste eesmärkide saavutamiseks on vaja energialiikide tasakaalustatust;

2. juhib tähelepanu sellele, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused annavad Euroopa algatuste õnnestumiseks otsustava panuse. Euroopa õigust rakendatakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil; kohapealsete juhtide ja kodanike ülesanne on oma käitumisega mõjutada energiatarbimist tõepoolest säästvuse suunas;

3. kutsub pädevaid Euroopa institutsioone ja eelkõige komisjoni üles pöörama tähelepanu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähtsusele energiapaketi konkreetsel rakendamisel Euroopa energiapoliitika raames;

4. leiab, et energiapoliitika ja kliimamuutuste poliitika on omavahel tihedalt seotud ja peavad olema kooskõlas, kuna 80 % Euroopa CO₂ heitmetest pärinevad energiatootmisest. Samuti on oluline, et kavandatavate kliimapoliitiliste meetmetega arvestatakse energia valdkonnas ja vastupidi. Keskkonnakaitsele ja tõhususele suunatud energiapoliitika on samaaegselt alati ka kliimapoliitika;

5. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa eesmärkide saavutamisel on otsustav roll teadlikul tarbijal. Komitee juhib tähelepanu sellele, et igasugune energiahinna tõus puudutab eriti tuntavalt sotsiaalselt kõige nõrgemaid elanikkonnarühmi. Säästvuse ja sidusa kliimapoliitika seisukohast tuleks avaliku sektori toetused seetõttu investeerida energiatõhususe suurendamise ja teadlikkuse tõstmise meetmetesse, mitte puhtalt rahalistesse toetustesse.

Siseturg

6. juhib tähelepanu sellele, et mitte kõigis liikmesriikides ei ole tõeks osutunud ootus, et elektri- ja gaasituru liberaliseerimine toob kaasa hindade languse ja teeb lõpu energiavarustajate monopolidele. Komitee leiab, et kuna investeeringud elektrijaamadesse ja võrkudesse, eriti kohalikesse ja taastuvenergia varustusstruktuuridesse ja võrkudesse, on liiga väikesed, on lisaks ohus varustuskindlus. Kui praegused arengud jätkuvad, on tulevikus oodata varustusprobleeme;

7. kutsub seetõttu komisjoni üles looma tootjatele ja võrguoperaatorile stiimuleid, et nad investeeriksid (nii nagu enne liberaliseerimist) tootmisrajatiste ja võrkude infrastruktuuri laiendamisse. Üks võimalik samm selles suunas võiks olla kohaliku ja piirkondliku tasandi andmetel põhinevate kohalike ja piirkondlike energiatootmise kavade väljatöötamine;

8. toetab komisjoni jõupingutusi, et kõrvaldada kiiresti haldustakistused, ebaõiglased tingimused võrkudele juurdepääsul (nt taastuvenergia pakkujate diskrimineerimine) ning keerulised menetlused;

9. toetab eraldamist (*unbundling*), mille puhul eraldamine äriühinguõiguse raames tugeva reguleeriva asutuse toel on piisav;

10. kutsub komisjoni üles võtma kohaseid meetmeid turukontsentratsiooni takistamiseks ja turul osalejate mitmekesisuse (sealhulgas munitsipaaltegevõtte) edendamiseks;

11. on arvamisel, et riigiüleste võrkude tugevdamine parandaks kohaliku ja piirkondliku tasandi tegutsemisvõimalusi (nt energia ostmisel);

12. ei poolda uute haldusstruktuuride, nagu Euroopa energiavaldkonna reguleerija, loomist, sest riiklikud reguleerimisasutused on võimelised komisjoni väljapakutud ja Euroopa Ülemkogu kinnitatud eesmärgi saavutama;

13. kutsub komisjoni üles kujundama saastekvootidega kauplemise süsteemi niimoodi, et elektrijaamadele saastekvootide eraldamise kava raames eraldatakse neile saastekvootide sertifikaate ainult vastavalt kavandatavale elektri ja soojuse tootmise mahule kombineeritud tsükliga (elektri ja soojuse koostootmine) gaasturbiinides. See oleks selge märk suurema energiatõhususe eesmärgi toetamisest elektrienergia tootmisel;

Energiatõhusus

14. toetab eesmärki saavutada energiatõhususe suurendamise abil ELis 2020. aastaks 20 % energiasääst. Seejuures oleks komitee arvates soovivat, et see eesmärk oleks siduv;

15. rõhutab, et energiatõhusus peaks olema Euroopa energia- poliitika peamine märksõna ja see tuleks kõigis aruteludes seada esikohale;

16. kutsub pädevaid Euroopa institutsioone, eelkõige komisjoni, üles looma vajalikud raamtingimused muuhulgas järgmistes valdkondades:

- kütusesäästlikud sõidukid;
- (kodumajapidamistes kasutatavate) seadmete kõrged standardid (eriti ooterežiim, mida saab välja lülitada) ja parem märgistamine;
- võimalikult madal energia kogutarbimine või nn passiivmaja standard uusehitiste puhul;
- riigihangete puhul väliskulude internaliseerimine pideva kulude kalkultatsiooni abil toodete ja teenuste kogu olelusküklis või tarneahela vältel;
- Euroopa Investeeringupanga laenu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste energiatõhususprogrammide rahastamiseks;

— energiatõhususe toetused grupierandi määruse raames;

17. rõhutab, et kohalikul ja piirkondlikul tasandil viiakse ellu palju meetmeid, mis aitavad kaasa Euroopa algatuse õnnestumisele:

- energiaaspektidega arvestav piirkondlik areng;
- energiatõhususe meetmeid toetavad programmid (nt hoonete saneerimine, vananenud valgustusüsteemide ja majapidamisseadmete väljavahetamine);
- taastuvaid energiaallikaid edendavad programmid;
- hoonete energiatõhususe direktiivis kehtestatud standarditest kõrgemate ehitusstandardite kehtestamine;
- ruumiline planeerimine;
- liikluse planeerimine (ühistransport, jalgrattateed);
- parklamajandus, vähendamaks autoliiklust linnades ja soodustamaks nt jagatud autokasutust (*carpooling*) ja vähem keskkonnakahjulike autode kasutamist;
- ettevõtete nõustamine energiaküsimustes;
- avalikkuse teavitamine, kampaaniad, teadlikkuse tõstmine (nt konkreetne teave selle kohta, kuidas säästa energiat majapidamises, liikluses jne);
- eeskuju (energia säästmine avalikus sektoris) ja oma töötajate koolitamine;
- riigihankelepingute kasutamine, parandamiseks kaupade ja teenuste energiatõhusust;

18. nõuab, et heade tavade vahetamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil eraldataks nt programmi „Arukus energeetika — Euroopa” raames rohkem ELi vahendeid;

19. palub komisjonil seada energiatõhususe eesmärk koondtasandil (s.t energiatarbimise intensiivsus majanduses tervikuna). See annaks liikmesriikidele ja piirkondadele paindlikkuse jõuda oma eesmärkideni enamate meetmete abil, sh meetmete kaudu, mis on suunatud aparatuuride energiatarbimisele ja (piirkondliku) majanduse tööstuse struktuurile;

Taastuenergia

20. toetab siduvat eesmärki, et 2020. aastaks kataks taastuenergia 20 % energia kogutarbimisest;

21. rõhutab, et kohalikud kodumaised energiaallikad on väga olulised sotsiaalmajanduslikust vaatepunktist ning energiavarustuskindluse ja edastamistõhususe jaoks. Taastuvate energiaallikate edendamine peab lähtuma vastavatest geograafilistest, kliimaatilistest ja majanduslikest tingimustest; komitee rõhutab siinkohal kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli kohalike taastuvate energiaallikate edendamisel ja hankimisel;

22. toetab taastuenergia valdkonna eesmarke, sealhulgas soojuse ja jahutuse tootmise sektoris. Seejuures on keskne roll elektrienergia ja soojuse/jahutuse koostootmisel;

23. juhib tähelepanu sellele, et kõigi meetmete puhul tuleb rõhku panna jätkusuutlikkusele. Riigid, kus juba varakult biomassi energiaallikana kasutati, katavad praegu olulise osa oma energiavajadusest biomassiga. Seejuures kerkivad sageli siiski esile probleemid, kuna energiavajadus ületab piirkonnas olemasolevad varud (nt puit) ning biokütuseid on tarvis suurte vahemaade tagant sihtkohta transportida. Sellisel juhul muutub alternatiiv selgelt vähem jätkusuutlikuks. Seetõttu tuleks tähelepanu pöörata vähem energiat tarbivatele transpordiliikidele;

24. on seisukohal, et liikmesriikidele, kel on ainult piiratud võimalused toota energiat taastuenergia allikatest, peaks andma võimaluse saavutada oma taastuenergia eesmärk kauplemise teel, kas ELi roheline energia sertifikaadisüsteemi raames või kahepoolsete lepingute teel teiste riikidega, kellel on suurem taastuenergiavaru. Selle eesmärk on vähendada taastuenergia eesmärkide saavutamise kogukulusid;

25. palub komisjonil ja liikmesriikidel muuta kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konsulteerimine kohustuslikuks taastuvate energiaallikate edendamist käsitlevate riiklike tegevuskavade koostamisel;

Biokütused

26. toetab siduvat eesmärki, et 2020. aastaks kataksid biokütused 10 % energia kogutarbimisest, eeldades, et tootmine on jätkusuutlik;

27. rõhutab energiaallikate ja biomassi liikide mitmekesisuse tähtsust;

28. peab eriti oluliseks, et kliimapoliitikat vaadeldaks rahvusvahelises kontekstis ning et erinevaid biokütuseid propageeritaks lähtuvalt nende mõjust keskkonnale ja kliimale, kasutades elutsüklil põhinevat lähenemist, mis võtab arvesse tootmismeetodeid, transporti jne. Lisaks tõhusa tootmise edendamisele Euroopas võib teatud roll olla ka impordil väljastpoolt ühendust. Biokütuste valdkonnas tuleks edendada keskkonnasõbralikku ja energiatõhusat tootmist sõltumata biokütuse ja kasutatud taimede liigist;

29. juhib tähelepanu sellele, et edendades biokütuste tootmist kolmandates riikides, töötatakse vastu eesmärgile vähendada energia valdkonnas sõltuvust impordist ja tekitatakse uus sõltuvus. Komitee rõhutab seetõttu, et import väljastpoolt ühendust peab jääma tagaplaanile. Importimisel tuleb arvesse võtta jätkusuutlikkust ja energiatõhusust eri biokütuste elutsükli seisukohalt;

30. juhib lisaks tähelepanu sellele, et oluline on toota biokütuseid jätkusuutlikul viisil, et vältida bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. Tuleb vältida seda, et suured energiakultuurid (suurtel maa-aladel kasvatatakse kontsentreeritult ühteainsat kultuuri) häiriks tõsiselt kohalikku ökosüsteemi;

31. rõhutab, et biokütuste tooraine importimisel tuleb järgida säästvuse põhimõttele vastavaid tavasid. Seades oma kaubanduspartneritele sellekohased nõudmised, võiks EL toetada ökoloogiliselt ja sotsiaalselt õiglasi äritavasid, millega välditakse oluliste elupaikade kadumist. Viivitamatult tuleks alustada arutelu rahvusvahelisel tasandil ning asjaomase reguleeriva raamistiku väljatöötamist;

Sõe kasutamine

32. kahtleb, kas CO₂ sidumise ja ladustamise tehnoloogiaid võib käsitada lahendusena pikas perspektiivis, kuna need vähendavad märkimisväärselt elektrienergia võimsust ja ei ole praegusest perspektiivist ka majanduslikult kuigi tõhusad. Globaalses kontekstis võib CO₂ sidumise ja ladustamise strateegia siiski pakkuda üleminekulahendust;

33. aktiivselt tuleb edendada CO₂ sidumise ja ladustamise tehnoloogiate uurimist ja arendamist;

34. kutsub üles võtma uute söeelektriinimise ehitamise lubamisel arvesse CO₂ sidumise ja ladustamise tehnoloogiat, niipea kui see on turul kättesaadav;

Energiatehnoloogia

35. märgib, et praegused jõupingutused energiatehnoloogiate sektoris ei ole piisavad. Lisaks on süsteem väga pikatoimeline, nii et uute tehnoloogiate rakendamine võtab sageli aastakümneid;

36. nõuab, et jätkuvalt suurendataks teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse raamprogrammi ning programmi „Arukas energieetika — Euroopa” raames energiatehnoloogiate eraldatavaid vahendeid. Just uute tehnoloogiate tutvustamine piirkondlikul ja kohalikul tasandil aitab tõsta elanikkonna teadlikkust ning samuti töötajate oskuste vajalikku taset. On oluline, et teadus- ja arendustegevuseks mõeldud toetused oleksid kättesaadavad nii väikestele eraettevõtetele kui ka avalikule sektorile;

37. märgib, et lisaks loob kõige eesrindlikuma tehnoloogia arendamine ka ekspordivõimalusi. See aga annab võimaluse luua hulgaliselt uusi töökohti;

Rahvusvaheline koostöö

38. on seisukohal, et vaid laiaulatuslik ja kõikehõlmav rahvusvaheline koostöö ning kokkulepped energiapoliitika ja kliimamuutuste poliitika osas jätkusuutliku elukeskkonna, energiatõhususe ja -säästlikkuse tagamiseks saavad olla lähi- ja pikas perspektiivis tulemuslikud ning kasulikud tänasele ja tulevasele põlvkonnale nii ELis kui väljaspool;

39. nõuab, et mitte mingil juhul ei toimuks kolmandate riikide tehniline toetamine sel moel, et Euroopa Liidus vana-
nenud või keelatud tooted ja tootmismeetodid eksporditakse tasu eest või tasuta kolmandatesse riikidesse. Seejuures tuleb tähelepanu pöörata sellele, et kõnealused kriteeriumid kehtiksid kõikidel tasanditel (EL, riiklik, piirkondlik, kohalik) ja kõigile institutsioonidele (sh Euroopa Investeerimispank);

Sotsiaalne mõõde

40. komisjon peaks hea seisma selle eest, et ELis kasutataks parimaid rahvusvahelisi energiasäästmise kogemusi ning levitatakse Euroopa algatust, ELi taotlusi ja parimaid kogemusi ka väljapoole ELi;

41. märgib, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on energia hinnastruktuuri mõjutamiseks vaid väga piiratud võimalused ja sedagi vaid vähestes valdkondades. Nad saavad seda teha siis, kui neil on võimalik kasutada suures ulatuses enda energiavarusid, mille kulud on liberaliseeritud turul teiste energiaallikatega võrreldes konkurentsivõimelised. Lisaks võib püüda vastavate meetmetega tõsta kodanike teadlikkust, et nad nõustuksid aktsepteerima suuremaid kulusid, mis tulenevad taastuvate energiaallikate kasutamisest. Komitee kahtleb toetuste püsiva maksimise (energiakulu toetused, küttekulu toetused) asjakohasuses, sest tavaliselt ei aita need muuta tarbija käitumist. Selle asemel tuleks komitee arvates edendada energiatõhususe meetmeid, mille abil saab nii kulusid kokku hoida kui ka elukvaliteeti tõsta. Need meetmed peaks hõlmama tarbijate juurdepääsu teabele energiakasutuse kohta (arukad elektriarvestid) ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste juurdepääsu teabele piirkonna energiakasutuse kohta, et suunata energiatõhususe- ja toetusmeetmed sihipäraselt sellele, et vältida kitsikust piiratud sissetulekuga elanikkonnarühmade jaoks (kütusepuudus);

42. täheldab murelikult tagajärgi, mis on tingitud suurenenud nõudlusest energia tootmise toorainete järele ja mis toob kaasa toiduainete hinna märkimisväärse tõusu. Seetõttu on vaja põhjalikult analüüsida energiaturgu ja oodatavat nõudlust bioenergia tooraine järele, et hinnata eelkõige mõjusid toiduaineturule, sealhulgas ka väikestes piirkondades.

Brüssel, 10. oktoober 2007

Regioonide Komitee
president
Michel DELEBARRE